

Застосування ігрових технологій у процесі розвитку функціональних компетенцій в учнів ЗП (ПТ) О

Гречановська О. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна*

Ліщун О. Д.

*методист вищої категорії
Вінницький державний центр естетичного виховання
учнів професійно-технічних навчальних закладів,
м. Вінниця, Україна*

В доповіді визначається сутність функціональних компетенцій та їх роль у розвитку молоді. Пропонується власне визначення функціональних компетенцій. Розкривається значення ігрових технологій та їх впровадження у гурткову роботу в процесі вивчення та розуміння функціональних компетенцій учнями. Описується авторське заняття «Естафета компетенцій» у роботі з учнями закладів професійно-технічної освіти.

Ключові слова: функціональні компетенції, ігрові технології, гурткова робота, авторське заняття.

Application of game technologies in the process of development of functional competencies during group work with students ZP (PT) O

Olena Hrechanovska,

PhD, associate Professor

Department of philosophy and humanities

Vinnitsia National Technical University

Vinnitsa, Ukraine

Olena Lishchun

methodist of the highest category

Vinnitsia State Center for Aesthetic Education

students of vocational schools,

Vinnitsa, Ukraine

The report identifies the role of functional competencies and their role in youth development. The own definition of functional competencies is offered. The essence of game technologies and their introduction into group work in the process of studying and understanding the values of functional competencies is revealed. Describes the author's lesson "Relay of competencies" in working with students of vocational education.

Key words: functional competences, game technologies, group work, author's lesson.

Вступ. Сучасний темп розвитку усіх сфер діяльності людини та швидкий технічний прогрес спрямовує освітні реформи на постійне удосконалення підходів у становленні кваліфікованого робітника.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. (2013) визначено, що сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а і здатності самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян [1]. Тобто, суспільство поділяє фахівців на компетентних та не компетентних, тому в освіті став необхідним компетентнісний підхід.

У 2004 році експерти країн ЄС на конференції міжнародного рівня, що відбулася завдяки участі ЮНЕСКО та Міністерства освіти Норвегії, дійшли згоди в трактуванні поняття компетентності як: здатність застосовувати знання та вміння ефективно й творчо в міжособистісних відносинах – ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті так само, як і в професійних ситуаціях. Компетентність – поняття, що логічно походить від ставлень до цінностей та від умінь добувати знання [2].

Наразі у педагогіці вивчаються проблеми розвитку компетентності як властивості особистості, виявлення компетенцій фахівця. Ідеї компетентнісного підходу до навчання представлені в наукових працях В. Байденка, В. Болотова, Л. Ваценка, Е. Зесра, І. Зимньої, В. Краєвського, А. О. Овчарук, О. Пометун, А. Хуторського, М. Чошанова та ін. Але в українській педагогіці немає єдиного підходу до поняття компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Основною причиною впровадження компетентнісного підходу до організації освітнього процесу є бажання оновити методичні підходи в процесі формування фахівців для удосконалення їх професійних компетентностей та показати їх тісний зв'язок з загальними компетентностями.

І. Родигіна подає загальної компетентності особистості як шлях від мотивів через набуття певного функціонального багажу до соціалізації; у процесі соціалізації формуються нові мотиви - і ланцюжок перетворень здійснюється на більш високому рівні. Розподіл здійснюється за ознакою

пріоритетності впливу: родина та початкова освіта мотивують на навчання й розвиток (мотиваційна компетентність), шкільна і вища освіта створюють умови та відповідають за навчання й розвиток (функціональна компетентність), інші суб'єкти системи сприяють соціальному становленню особистості (соціальна компетентність) [3].

Зв'язком між професійними та загальними компетентностями ми вбачаємо у формуванні функціональних компетентностей, які формуються в процесі навчання в освітніх закладах.

Функціональні компетенції характеризують потенційні можливості учнів застосувати набуті знання в практичній діяльності. Тобто їх формують ті практичні вміння і навички, які потрібні учневі в пізнавальній практиці для розв'язання реальних життєвих завдань [4].

Також функціональні компетенції (навички чи ноу-хау) розглядають як такі, які включають характеристики того, що фахівець може зробити і здатний продемонструвати у визначеній професійній області [5].

Ми розглядаємо функціональні компетенції як об'єднуючі складові загальних та професійних компетентностей, що допомагають поєднувати професійні та загальноосвітні знання.

В процесі розвитку та формування компетентностей використовують безліч педагогічних технологій, які можна впроваджувати як в навчальний процес так і під час позаурочної діяльності.

Для ефективного застосування педагогічних технологій визначено також такий набір технологій, як:

- структурно-логічні технології навчання, які являють собою поетапну організацію постановки дидактичних задач, вибір способу їх розв'язання, діагностику та оцінку одержаних результатів;
- інтеграційні технології – це дидактичні системи, які забезпечують інтеграцію різнопредметних знань і умінь, різних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів, навчальних тем, навчальних проблем та інших форм організації навчання;
- ігрові технології – ігрова форма взаємодії педагога і студентів, яка сприяє формуванню вмінь вирішувати завдання на основі компетентного вибору альтернативних варіантів через реалізацію певного сюжету. В освітньому процесі використовують театралізовані, ділові, рольові, комп'ютерні ігри, імітаційні вправи, ігрове проектування тощо;
- комп'ютерні технології реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі взаємодії «вчитель-комп'ютер-учень» за допомогою різноманітних навчальних програм (інформаційних, тренінгових, розвивальних, контрольованих тощо);
- діалогові технології пов'язані зі створенням комунікативного середовища, розширенням простору співробітництва на суб'єкт-суб'єктному рівні: «учень-учитель», «учитель – автор», «учень – автор» та ін.;

- тренінгові технології – це система діяльності з відпрацювання певних алгоритмів навчально-пізнавальних дій і способів розв’язання типових задач під час навчання (тести, психологічні тренінги інтелектуального розвитку, розв’язання задач) [6].

Для розвитку функціональних компетенцій під час роботи тренінг-групи «Пізнай себе» ми віддаємо перевагу використанню ігрових форм навчання. Адже, окрім отримання знань та розвитку компетенцій, робота в гуртку має бути спрямована на розважальний момент.

У педагогіці розглядають такі функції ігрової діяльності: *спонукальну* (викликає інтерес у студентів); *комунікабельну* (засвоєння елементів культури спілкування майбутніх спеціалістів); *самореалізації* (кожен учасник гри реалізує свої можливості); *розвивальну* (розвиток уваги, волі та інших психічних якостей); *розважальну* (отримання задоволення); *діагностичну* (виявлення відхилень у знаннях, уміннях та навичках, поведінці); *корекційну* (внесення позитивних змін у структуру особистості майбутніх фахівців). Також розглядають ігрові методи як багатопланові, і кожен з них у той чи інший спосіб сприяє виробленню певної навички та виокремлюють ігри-вправи, ігрові дискусії, ігрові ситуації, рольові і ділові навчальні ігри [7].

Розглядаючи навчально-ігрові технології для розвитку функціональних компетенцій під час гурткової роботи ми пропонуємо проведення гри «Естафета компетенцій», яка поєднує в собі ряд ігрових технологій та командну роботу учнів. Мета такої гри формування в учнів вміння та навичок застосування загальних компетенцій у професійній діяльності та здатність їх поєднувати у відповідній ситуації. Учнів поділяємо на мікро-групи, в які може входити до 6-7 учасників. Дошка або ватман поділяється на сектори для кожної команди. Ведучим оголошується загальна компетенція, наприклад, комунікативна, від кожної команди виходить учасник, який записує на дошці ті функції компетенції, які можна використати в професійній діяльності. Учасник команди, яка перша записує функції, підходить до ведучого, який пошепки говорить наступну компетенцію. Учасник іде до своєї команди та повідомляє ту компетенцію, функції якої має записати на дошці наступний учасник. Усім учасникам гри, в подальшому надаються різні компетенції, які ведучий говорить кожній команді так, щоб не знала інша команда. Перший етап гри закінчує та команда, всі учасники якої прийняли участь у написанні функцій компетенцій біля дошки. Підраховуються бали. Наступний етап гри – це коли команди зачитують описані функції компетенцій на дошці та по їх опису намагаються здогадатися про яку компетенцію йдеться мова.

Висновки. Ігрові технології під час гурткової роботи для розвитку функціональних компетенцій дають можливість учням зрозуміти взаємозв’язок загальних та професійних компетентностей та визначити роль функціональних компетенцій у своєму професійному становленні. Застосування нами ігрових технологій дає можливість розвивати функціональні компетенції не лише знанням, що отримуються та аналізуються, а й за допомогою взаємодії всіх учасників, що сприяє розумінню командної роботи, що, в свою чергу, також є компонентом функціональних компетенцій.

Список використаної літератури

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021. Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://osvita.ua>.
2. Потьомкіна Ю. С. Теоретико-організаційні засади розмежування компетенцій державних службовців у процесі реалізації державно-службових відносин. Дисертація на здобуття наукового ступення кандидата наук з державного управління. 25.00.03 – державна служба. Київ. 2015. 230 с.
3. Родигіна І.В. Компетентісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. 96 с.
4. Ляшенко О.І. Упровадження тесту загальної навчальної компетентності системи ЗНО абітурієнтів ВНЗ : аналітичний звіт / О.І. Ляшенко, С.А. Раков та ін. // Вісник «Тестування і моніторинг в освіті», 2010. – № 10. – С. 2-48.
5. Звонников В.И. Контроль качества обучения при аттестации: компетентностный подход: учеб. пособие / В.И. Звонников, М.Б. Чельшкова. – М.: Университетская книга; Логос, 2009. – 272 с.
6. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики : навчальний посібник. Рівне: РЛГУ, 2001. 233 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. К. : «Академвидав», 2006. 352 с., с.184